

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026 VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

HUS-yhtymä

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Oma-valvonta on ollut vaihtelevaa. Tarkastustoiminta on toteutunut hyvin. Myös lakisääteisiä suunnitelmia on päivitetty.

Oma-valvontasuunnitelmat toimivat aidosti tulosityksikköjen johtamisen työkaluina. Tavoitteena on ollut jatkuvan raportoinnin julkaiseminen verkkosivuilla.

Valvontalain 34.2 §:n mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut puutteita.

Hoitoon pääsyssä kiireettömään erikoissairaanhoidon on ollut vakavia puutteita, ja henkilöstötilanne on ollut vaihteleva.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa, yhteistyössä ja tiedonkulussa on ollut kehitettävää.

Psykiatrialta toimitetuissa eristämisen- ja sitomisilmoituksissa on paikoin ollut huomattavia puutteita.

Psykiatristen potilaiden tarkkailutapaamiset eivät ole aina toteutuneet asianmukaisesti.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Oma-valvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden edistäminen monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on huomioitu kattavasti oma-valvontaohjelman sisällössä, mutta puutteiden korjaamistapojen kirjaamisessa on kehitettävää. Oma-valvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille

ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ohjaus on annettu myös HUS-yhtymälle huolimatta siitä, että sen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuut poikkeavat hyvinvointialueille annetuista vastuista. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

HUS-yhtymä ei järjestä palvelua.

Työikäisten sosiaalipalvelut

HUS-yhtymä ei järjestä palvelua.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Lasten- ja nuorisopsykiatrialla on tehty merkittävää kehitystyötä. Porrastettu hoitomalli on helpottanut yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa. Hoitopolkujen yhdenmukaistaminen ja alkuarviointien laadun parantaminen ovat keskeisiä tavoitteita. Yhteisen kielen löytäminen lastensuojelun ja lastenpsykiatrian välillä on tärkeää. Haasteina ovat lääkäripula, resurssien riittävyys ja psykososiaalisten hoitojen ylläpidon rahoitus. Tulevaisuuden riskiksi on nähty se, että ilman riittävää tukea hoitopolut voivat tukkeutua ja lasten hoito viivästyä. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa, yhteistyössä ja tiedonkulussa on ollut kehitettävää.

Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman matalamman kynnyksen väliportaita. Palvelujen järjestämisen osalta Uudenmaan erillisratkaisun ja YTA-sopimuksen välillä koetaan olevan jännitteitä. Tertiääritasolla YTA-sopimus on hyödyllinen ja ohjaava dokumentti, mutta alemmilla tasoilla yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa on usein toimivampaa. Tiedonkulku on haasteellista ja yhteistyön hajanaisuus hidastavat kehitystä. Yhteistyö hyvinvointialueiden ja muun muassa koulujen kanssa on resurssit huomioiden mahdollista. Konsultaatiota haastavat palveluprosessien vaihtelut. Hyvinvointialueilla vastuutahot vaihtelevat ja lastensuojelu tulisi kytkeä tiiviimmin päihdehoitoketjuihin. Kehitettävää on siinä, että lapsi- ja nuorisopalvelut eivät jää aikuisten palveluiden varjoon. Hoitotyön lisäksi ja rinnalle tarvitaan moniammatillinen verkosto, jossa koulu, sosiaalitoimi ja terveydenhuolto toimivat yhdessä huomioiden lapsen kasvuympäristö laaja-alaisesti. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkuja selkeyttämisessä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Psykiatristen potilaiden hoidossa on ollut puutteita. Potilaiden tarkkailutapaamiset eivät ole aina toteutuneet asianmukaisesti laillistetun lääkärin toimesta. (Valvonta.)

Psykiatrialta toimitetuissa eristämis- ja sitomisilmoituksissa on paikoin ollut kehitettävää. Epäselvyyksiä ja eroja on ollut toimintayksiköiden ja saman sairaalan eri osastojen välillä. Yleisimmin toistuvia puutteita ovat olleet muun muassa epätäsmällisyydet rajoituksen keston sekä tarkkojen päivämäärien ja kellonaikojen välillä. Yksittäisinä tapauksina myös pitkittyneitä rajoituksia koskevat selvitykset ovat olleet riittämättömiä. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

HUS-yhtymä ei järjestä palvelua.

lääkäiden sosiaalihuollon palvelut

HUS-yhtymä ei järjestä palveluja.

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

HUS-yhtymä ei järjestä palvelua.

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hoitoon pääsyssä kiireettömään erikoissairaanhoitoon on ollut vakavia puutteita. Potilaita on ollut jonossa etenkin ortopedialla, silmätaudeilla, gastrokirurgialla, käsikirurgialla, korva-, nenä- ja kurkkutaudeilla sekä kipupoliklinikalla. Ortopedian ja tekonivelkirurgian tilanteeseen on vaikuttanut palvelujen saatavuus koko hoitoketjussa. Silmätautien osalta hoitoon pääsyyn on vaikuttanut ylityö-/lisätyökielto sekä ostopalvelujen vähentäminen. (Valvonta, kantelu, ohjaus.)

Hoidon tarpeen arvioinnin toteutumisessa on ollut puutteita. Hoidon tarpeen arvioinnin edellyttämää erikoislääkärin arviointia tai tutkimuksia ei ole aina järjestetty, eikä tarpeelliseksi todettua hoitoa aloitettu lakisääteisessä määräajassa useilla eri erikoisaloilla. Lisäksi potilaalle ei ole aina ilmoitettu hoitoon pääsyn ajankohtaa. (Kantelu.)

Henkilöstön riittävydessä on ollut vajetta. Lääkäripula on ollut jatkuvaa. Henkilöstövaje on hoidon saatavuuden kannalta nähty tulevaisuuden suurimpana uhkana muun muassa tekonivelkirurgiassa. Lääkäri- ja henkilöstövajeesta huolimatta on pyritty ja pyritään tekemään erilaisia korjaavia toimenpiteitä kuten lisäämään koulutusta ja panostamaan hoidon porrastukseen, jotta muut mahdolliset kevyemmät hoitomuodot ja –arviot olisi käytetty. Lisäksi Kelan lausuntopyyntöt ja korvattavuusasiat ulkomailla toteutetuista hoidosta kuormittavat jossain määrin tilannetta. Jälkimmäisen asian osalta on pyritty parantamaan yhteistyötä yliopistosairaaloiden kesken. (Valvonta, kantelu, ohjaus.)

Ensihoito ja päivystys

Ei valvontahavaintoja.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain 34.2 §:n mukaisessa ilmoitusvelvollisuuden toteutumisessa on ollut kehitettävää. Ainoastaan yksittäisiä valvontalain mukaisia ilmoituksia on toimitettu. Ilmoitusvelvollisuus on aiemmin ymmärretty koskevan ainoastaan tilanteita, joissa omavalvonta ei ole ollut riittävää. Keväällä 2025 muiden hyvinvointialueiden kanssa on muodostettu yhteistä käsitystä ilmoituskynnyksestä. HUSin käsitys on ollut, että ilmoituskynnys ylittyy vain vakavissa vaaratilanteissa. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisessa on ollut epäselvyyttä koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella.

Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. (Ohjaus.)

Muistutusvastausten käsittelyssä on ollut puutteita. HUS-yhtymä ei ole aina antanut muistutusvastauksia kohtuullisessa ajassa, eikä vastaus ole aina ollut selkeä tai asiallinen. Muistutusten ja kanteluiden käsittelyprosessia on pyritty kehittämään. (Kantelu, ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihde).

<p>Ratkaistu: 29.04.2026 Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV) Virka-asema: Yksikön päällikkö Esittelijät: Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö</p> <p>Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.</p>

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihde: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi